

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

[Tractatus de attributis, de visione beatifica, de scientia Dei ac de ejus
voluntate et providentia]

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

§. VII. Theophili Raynaudi sententiæ exploditur

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77132](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77132)

filii, evidenter cognosceret in quam partem liberam arbitrium creatum, hac vel illa occasione oblatam, seipsum determinabit, sub concursu indifferenti quem illi offert.

69 Tertio, Comprehensio arbitrii creati terminatur ad omne cum quo habet necessariam connexionem: Ergo ejus supercomprehensio non fisset in effectibus necessariò connexis, sed ad actus liberos evidenter cognoscendos ut futuros pertingeret. Paret Consequentia, nam supercomprehensio, cum sit perfectior comprehensio, plura attingit in objecto, quam comprehensio.

70 Denique in nostra sententia, Deus certò cognoscat in libero arbitrio ut pramotò efficaciter, actus liberos, ut determinatè futuros; & tamen ut sic pramotum, cum illis indifferenter connectitur, alias pramotio tolleret libertatem. Ergo in medio, & in causa indifferenti, potest effectus certò cognosci, & consequenter in arbitrio creato, est sit indifferens, poterunt certò cognosci actus liberi futuri.

71 Ad primum respondeo primum, hoc testimonium D. Thomæ magis nocere quam favere Molinæ: in eo siquidem docet Sanctus Doctor, futura contingentia posse certò cognosci, in causis secundis non impeditis, & supposito quòd cognitio impedimentorum certò innotescat: unde cum illa non possit certò Deo innotescere, nisi in decreto quod habet, de non impediendis causis secundis, ne suos effectus producant; antecedenter ad tale decretum, Deus non potest in causis secundis effectus contingentes certò cognoscere.

72 Respondeo secundò, quòd quamvis Deus in causis secundis non impeditis, independentè à quocumque decreto, certò cognosceret futura contingentia: seclusò tamen decreto prædeterminante, non posset in libero arbitrio creato, ejus actus liberos futuros certò præscire. Ratio disparitatis est evidens, causæ enim naturales sunt ex se & ex sua natura determinatæ ad suos effectus producendos: v.g. arbor ad fructificandum, nubes ad pluvendù hyberno tempore; unde nisi ab extrinseco, & à causis superioribus & potentioribus impediuntur, infallibiliter tales effectus producant: arbitrium verò creatum, cum ex se sit indifferens, & indeterminatum ad operandum, vel non operandum, & ad eliciendos actus hujus vel illius speciei; & in principio omnino indifferenti, & indeterminato, non possit cognosci certus, & determinatus effectus (ut supra ostendimus) in voluntate creata, seclusà prædeterminatione divinâ, non possunt ejus actus liberi futuri, certò & determinatè cognosci.

73 Ad secundum, concessò Antecedente, nego Consequentiam: licet enim Deus infinite perfectius cognoscat voluntatè hominis, quam pater indolem, & mores sui filii: in illa tamen, non potest certò cognoscere ejus actus futuros, cum in ea non sint certò cognoscibiles, seclusà prædeterminatione divinâ: in principio enim indifferenti, ut indifferens est (ut saepe diximus) nõ potest cognosci certus, & determinatus effectus. Imò quãtò magis penetratur, & quãtò perfectius cognoscitur causa indifferens & indeterminata, tantò magis cognoscitur ejus contingentia, & indifferentia ad operandum vel non operandum.

74 Ad tertium nego etiam Consequentiam: licet enim supercomprehensio excedat comprehensionem, ille tamen excessus non tenet ex parte

A objecti; ita quòd comprehensio attingat in objecto aliquid quod non cognoscat comprehensio (de ratione enim comprehensionis, ut supra dicebamus, est ut nihil objecti lateat cognoscendum) sed tantum ex parte modi cognoscendi, quatenus clariùs per illam videtur illud quod per comprehensionem obscurius cognoscitur. Unde ex eo quod Deus voluntatem humanam supercomprehendat, solùm potest inferri quòd in ea, antecedenter ad decretum, habeat perfectiorem & clariorem cognitionem conjecturalem de actibus ejus liberos futuris, quam Angelus qui eam tantum comprehendit. Quando autem dicimus Deum antecedenter ad decretum, actus nostros liberos cognoscere conjecturaliter; non intendimus admittere in intellectu divino cognitionem conjecturalem ex parte subjecti (hæc enim importat imperfectionem dubietatis & incertitudinis, ex parte cognoscentis) sed cognitionem conjecturalem tantum ex parte objecti, & re-cognita, ut supra exposuimus: hæc enim nullam dicit imperfectionem in cognoscente, sed tantum in objecto cognito.

Ad ultimum, concessò Majori, distingo Minorem: liberum arbitrium ut pramotum, cum actibus liberos indifferenter connectitur: indifferentiã libertatis, concedo. Indifferentiã suspensionis, nego. Sive ut alii loquuntur, indifferentiã actuali, & positivâ, concedo: indifferentiã potentiali, & privativâ, nego.

Explicatur breviter: In libero arbitrio creato duplex solet indifferentiã distingui: una potentialis, & privativa, quæ consistit in carentia, & suspensione actus, & quæ idcirco à quibusdam, *indifferentiã suspensionis*, appellatur, quam voluntas habet antequam operetur; & hæc est imperfectio libertatis creatæ, illi conveniens ex eo quod nõ est actus purus, ideoq; non competit libertati divinæ. Alia dicitur positivâ, & actualis, quam alii vocant *indifferentiã libertatis*, quæ consistit in eo quod voluntas quando actu operatur, & elicit aliquem actum, retineat potentiam ad oppositum. Dicitur ergo, liberum arbitrium creatum, antecedenter ad efficacem Dei motionem, esse indifferens primo modo; ac proinde in illo (seclusà divinâ prædeterminatione) non posse certò cognosci ejus actus liberos futuros. Suppositâ verò divinâ motione, & prædeterminatione, licet maneat indifferens secundo modo (id est taliter agens, ut retineat potentiam ad oppositum) non est tamen indifferens primo modo, & indifferentiã potentiali, & suspensionis, id est suspensum, & absq; ulla determinatione; sed determinatè respicit aliquem actum liberum, ut infallibiliter simul & liberè eliciendum. Quomodo autem cum illa determinatione libertas subsistat, suo loco dicetur.

S. VII.

Theophili Raynaudi sententia exploditur.

EX dictis facillè confutari potest sententia Theophili Raynaudi, asserentis loco supra citato, Deum scientiã mediã explorare, quid factura esset nostra voluntas, in his vel illis circumstantiis, si se sola, & absque divino concursu agere posset. In primis enim, si voluntas creata, ut habet adjuncum solum concursum similitateum, & ut subest motioni, & gratiæ solum moraliter excitanti, non potest esse medium, in quo Deus certò & infalli-

infallibiliter cognoscat ejus actus liberos futuros, ut contra Molinam ostendimus: à fortiori eadem voluntas, nudè & solitariè sumpta, & sine divino concursu considerata, non poterit habere rationem mediè ducentis in certam & infallibilium suorum actuum futurorum notitiam.

77 Secundo, Absurdissimum est fingere Deum hujusmodi hypothesen impossibiles facere, ad dirigenda sua decreta, vel ad temperandum suum cum causa libera concursum, ne ejus libertatem lædat, eis uti. Nos quidem eas facimus, quando ex absurdo, & impossibili nobis notum, quod consequitur ex antecedente, aliud absurdum, nobis vel omnino ignotum, vel saltem minus cognitum, inferimus: Deo autem omnia quæ nota sunt, nec unum ex alio inferit, nulliusque rei possibilitatem, ex alterius impossibilitate, dijudicare potest.

78 Tertio, implicat Deum concipere aliquid possibile, independentè ab omnipotètia sua: Ergo cum futura, etiam sub conditione, quæ, imò magis à Deo dependeat, quàm merè possibilis, à fortiori repugnabit Deum posse concipere actum voluntatis creatæ ut conditionatè futurum, independentè à sua causalitate & concursu.

79 Quarto, Inquirere quid homo faceret, si se solo ageret, & sine concursu Dei; idem est, ac invellere, quid facturus esset homo, si esset Deus; soli enim Deo convenit agere independentè à quocumque alio, & sine auxilio, & concursu alterius: At ridiculum est fingere quòd Deus exploret per scientiam mediæ, quid homo facturus esset, si esset Deus: Ergo & absurda ac planè ridicula Theophilii sententia, qui, ut ab hac difficultate se expediat, in omne latius se vertit, sed eò archius se implicat, quòd magis enittitur se exolvere, ut planè esse mus in pice videatur.

80 Denique, Cùm Deus, juxta Theophilum, inspicit voluntatem ex se quasi operantem, vel prævidet eisdem numero & specie actus, vel diversi generis? Primum aperte repugnat, nam voluntas operativè ex se independentè à Deo, esse impeccabilis, & infinita: qui ergo fieri potest, ut conveniat iisdem numero & specie actibus, cum voluntate peccabili & indige concursus Dei? Si verò secundum dicatur, scientia mediæ non magis infertur ad dirigendam providentiam divinam, quàm spectulor qui referret duci exercitibus, non longè abesse agrum carduis & arbutis, instar aciei ordinatis, plenum, ut ex illo nuntio paret se perinde ad pugnam, ac si hollis accederet. Quis credidisset eò pruriginem & licentiam ingeniorum deventisse, aut eà vertiginè circumagi potuisse, ut totam providentiam divinam cardinem constituent in cogitatione, nescio quâ, exploratrice actionis Chimariæ, dicitur à creatura, si esset Deus, aut quod perinde est, si se solà posset agere independentè à Deo: inquit eleganter P. Baronius libro de libertate humana & gratia divina. Dum hanc Theophilii sententiam paulò attentius perpendo (subdit idem Author) venit mihi in mentem, dictum illius Hieronymi, qui inspectâ mole & magnificentia templi Divi Laurentii sacri, & Hieronymitarum Monasterii, quod infinitis sumptibus extruxit Rex Catholicus Philippus II. voti reus, post victoriam ad Sanctum Quirinum die Feste Divi Laurentii de Gallis reportatam, quasi atrox exclamavit: horrendum fuisse periculum, ejus evadendi causâ, tam grandi sacramento se Rex obstrinxerat. Ita de hac Theo-

Tom. 4.

A philii sententia cenfeo: nisi causam suam gravissimè periclitari, ac penè desperatam sensisset, nunquam instar Curtii, pro salute publica, se in profundam abyssum præcipitem dedisset. Nam præter multa quæ objecimus, quid dicturus esset, si adhuc viveret, ad argumentum de operationibus supernaturalibus? Responderetne eas cognosci certò futuras, etiam si fingamus, nullo Dei adjutorio egere, quasi se solâ, & vi naturali possit voluntas prorumpere in operationes, cujuscuque sint generis, etiam supernaturalis?

§. VIII.

Rejicitur modus dicendi Suarez.

B Suarez libro de scientia conditionatorum c. 8. cui adhæsit Fasolus hic dubio 18. docet Deum in aliquo signo rationis, antecedenter ad decretum, ut exercitè in illo existens, ipsum cognoscere ut futurum; & in illo ut sic cognito, futura contingentia, & libera certò præscire. Nec quantum ad hoc, aliquid discrimen constituit inter futura absoluta & conditionata. Quem etiam modum dicendi amplectitur Fonseca in Metaphysica, loco supra citato. Hæc tamen sententia meritò displicet, non solum Thomistis, sed etiam cæteris Societatis Authoribus, & scientiæ mediæ Defensoribus; illamque suppresso Authoris nomine rejiciunt Vazquez disp. 65. cap. 4. Arubal disp. 47. Herice disp. 7. cap. 9. & alii plures ejusdem familiæ, cum quibus

Dico, Deum non cognoscere futura contingentia, & actus liberos nostræ voluntatis, antecedenter ad suum decretum, ut exercitè existens, in ipsomet decreto cognito ut futuro.

Probatum primò: Deus non cognoscit, nec potest cognoscere sua decreta ut futura: Ergo neque præscire futura contingentia & libera in suo decreto, cognito ut futuro in sequenti signo rationis. Consequentia patet, Antecedens verò multipliciter probatur. Primò ex D. Thoma qu. 6. de veritate art. 3. ad 10. ubi dicit Actus prædestinationis, cum mensuretur æternitate, nunquam cadit in præteritum, sicut nunquam est futurus; sed semper consideratur, ut egrediens à voluntate per modum libertatis. Quibus verbis clarissimè docet, decreta in Deo non posse esse, vel concipi ut futura, sed solum ut præsentia, & ut actu egredientia à voluntate divina.

Secundò, Deus cognoscit suum decretum intuitivè: Ergo illud cognoscit ut præsens, non vero ut futurum. Consequentia patet, in hoc enim distinguitur cognitio intuitiva ab abstractiva, quòd prima terminatur ad rem, ut præsentem, & existentem; secunda verò abstractit ab ejus præsentia, vel existentia.

Tertio, Illud quod concipitur ut futurum, concipitur sub non esse, seu sub expectatione & transitu à non esse ad esse: Sed nihil in Deo potest concipi sub non esse, vel sub transitu à non esse ad esse, cùm Deus sit actus purus, & ipsum esse per essentiam: Ergo nihil potest in illo esse, vel concipi ut futurum.

Denique, Decretum Dei est æternum, & ut tale à Deo cognoscitur: Ergo non cognoscitur ab illo ut futurum. Consequentia manifesta est; futurum enim repugnat æternitati, & destruit conceptum ejus essentialem: cùm enim sit indivisibilis & tota simul, non novit præteritum & futurum, sed quicquid in ea est, non nisi est, ut dicit D. Augustinus super Psalmum 101. Ergo

Gg 3

fi de-